

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

---

2022-12-16 | Årgång 9 | Nummer 12

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej!

Ett intensivt och roligt PKC-år är snart till ända och vi ser med tillförsikt fram emot 2023.

Vi kommer under våren avsluta alla olika projekt som sprungit ur vårt extra uppdrag vi erhöll 2022. Ett extra uppdrag innebar att ta fram fler utbildningar riktade till läkare som arbetar på särskilt boende och till medarbetare inom kommunal vård och omsorg som möter personer med palliativa vårdbehov. Det ska bli roligt att få lansera dem löpande under våren.

Under våren kommer vi alltmer tydligt arbeta för att möta de behov av kompetens om palliativ vård som finns inom akutsjukvården och geriatriken. Vi får allt fler förfrågningar om utbildningsinsatser från sjukhus och kliniker, och vi ska göra vårt bästa för att kunna möta upp de behov som finns. Vi har spännande saker på gång som vi kommer att berätta mer om i nästa Nyhetsbrev.

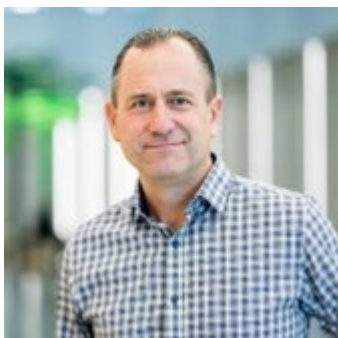
Vi laddar om för en ny PKC-dag som från och med nästa år kommer att äga rum på våren för att inte krocka med den Nationella konferensen i palliativ vård som är förlagt till hösten. Vår PKC-dag för 2023 kommer därmed att äga rum den 12 maj. Temat är "Symtomlindring – en palliativ hörnsten". I samband med att detta Nyhetsbrev skickas ut kommer vi också öppna upp vår anmälningssida, så det är bara att börja anmäla sig.

Jag är också glad att kunna välkomna Täby kommun och Upplands Väsby kommun in i PKC-samarbetet! Vi är mycket tacksamma för ert förtroende.

I detta nyhetsbrev har Peter Strang skrivit en text som handlar om huruvida åldern spelar roll för tillgången till specialiserad palliativ vård vid cancer.

Med en önskan om en God jul och ett Gott nytt år!

Bästa hälsningar,

Fredrik Sandlund
Verksamhetschef

Kalendarium

Kommande utbildningar med platser kvar

Kurs i palliativ medicin motsvarande B5-mål

Tvådagars kurs för ST-läkare

Kurs i palliativ medicin för invärtesmedicinska specialiteter motsvarande C5-mål

Heldagsutbildning i palliativ vård för ST-läkare

Symtomkontroll och teamarbete

För legitimerad personal inom kommunal hälso- och sjukvård

Vårdnivåbedömningar och brytpunktssamtal

För basal hemsjukvård och hemrehabilitering som arbetar på uppdrag av Region Stockholm. I samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum.

Workshop om samtal och kommunikation för läkare inom uppdraget läkarinsatser på särskilt boende

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

De nödvändiga samtalen – alla yrkesgrupper

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

Palliativ vård – en introduktion

Föreläsare: Medarbetare PKC

Måltider vid livshotande sjukdom – patienters, närståendes och sjuksköterskors perspektiv

För basal hemsjukvård och hemrehabilitering i Region Stockholm

Workshop om samtal och kommunikation för sjuksköterskor inom kommunal vård och omsorg

Anordnas i samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund

Närhet, intimitet och sexualitet vid livshotande sjukdom

För den specialiserade palliativa vården i Region Stockholm

Sårbehandling i palliativ vård

Föreläsare: Susanne Dufva, Sårcentrum Södersjukhuset

Undersköterskans roll i palliativ vård

Föreläsare: Lilian Fransson, PKC, och Mona Nyberg, specialistundersköterska

Grundläggande cancervård

Anordnas i samarbete med Akademiskt primärvårdscentrum och Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland

Paramedicinskt perspektiv vid palliativa vårdbehov

För basal hemsjukvård och hemrehabilitering som arbetar på uppdrag av

Region Stockholm

Reflektionsledarutbildning

Utbilda reflektionsledare i din verksamhet

Symtomkontroll i palliativ vård

Föreläsare: Linda Björkhem Bergman och Per Fürst, överläkare

Buksymtom hos patient med palliativa vårdbehov

För den specialiserade palliativa vården som arbetar på uppdrag av Region Stockholm

PKC-dagen den 12 maj 2023: Symtomlindring – en palliativ hörnsten

Välkommen att redan nu anmäla dig till nästa års PKC-dag som från och med nu kommer att anordnas under våren. Temat är *Symtomlindring – en palliativ hörnsten*, programmet är nästan helt klart och många föreläsare är klara. Välkommen att läsa mer på vår hemsida och hitta länken till anmälningssidan.

[Läs mer](#)

Ledarskapsutbildning – att leda den palliativa vården i kommunal vård och omsorg – redan fulltecknad!

Den första utbildningsomgången under våren med 30 platser blev snabbt fulltecknad. Mycket roligt givetvis! Den första omgången blir en pilot men utbildningen återkommer förstas till hösten 2023. I början av 2023 släpper vi anmälan till höstens omgång. Håll utkik!

Lite kort om utbildningen:

Utbildningen vill bidra till att chefer står bättre rustade i sitt uppdrag att skapa goda förutsättningar för palliativ vård i den kommunala kontexten genom ny kunskap om och färdigheter i ledarskap och palliativ vård. Teori varvas med praktiska övningar och reflektion. Mellan utbildningstillfällena får deltagarna utforska den egna verksamhetens förutsättningar att arbeta i enlighet med palliativt förhållningssätt genom att praktisk tillämpa olika verktyg och modeller. Sista utbildningstillfället ägnas åt presentation av eget förbättringsarbete.

Vårens utbildningar i Samtal och kommunikation – nya utbildningar testas

DE NÖDVÄNDIGA SAMTALEN

I samarbete med Palliativt utvecklingscentrum i Lund, ger vi under våren ett flertal olika utbildningar gällande samtal och kommunikation. Under våren testar vi några nya utbildningar. Den första är en endagsutbildning för sjuksköterskor inom cancersjukvården och som vi gör i samarbete med RCC Stockholm Gotland (redan fullbokad men det kommer fler datum). Vi kommer också att genomföra piloter av utbildningar som dels riktar sig till läkare på särskilt boende dels till sjuksköterskor som arbetar inom kommunal vård och omsorg. Här nedan ser du de datum som gäller just nu.

- **Samtalskurs för sjuksköterskor inom cancervården Datum:**
16 februari, kl. 08.30–17.00
(Fulltecknad – fler datum kommer)
- **Workshop om samtal och kommunikation för läkare inom uppdraget läkarinsatser på särskilt boende**
Datum: 23 februari, kl. 12.30–17.00
[Läs mer och anmäl dig](#)
- **De nödvändiga samtalen – endagsutbildning för alla yrkesgrupper**
Datum: 24 februari, kl. 08.30–16.30
[Läs mer och anmäl dig](#)
- **Workshop om samtal och kommunikation för sjuksköterskor inom kommunal vård och omsorg**
Datum: 23 mars, kl. 12.30–17.00
[Läs mer och anmäl dig](#)
- **De nödvändiga samtalen – läkare**
Datum: 4–5 maj
[Läs mer och anmäl dig](#)

Grundutbildningar i palliativ vård digitalt via Teams

Utbildningar anpassade för medarbetare med lite mindre erfarenhet av arbete med palliativ vård.

- **Palliativ vård – en introduktion**
Datum: 7 mars, kl. 13.00–16.00
[Läs mer och anmäl dig](#)

- **Undersköterskans roll i palliativ vård**

Datum: 4 april, kl. 13.00–15.30
[Läs mer och anmäl dig](#)

- **Symtomkontroll i palliativ vård**

Datum: 25 april, kl. 13.00–16.00
[Läs mer och anmäl dig](#)

Har du koll på vår webbutbildning Existentiella frågor hos äldre?

[Klicka här](#) eller på bilden ovan för att se en kort teaserfilm om utbildningen.

Webbutbildningen "Existentiella frågor hos äldre" vänder sig i första hand till den vårdnära personalen på särskilda boenden men är användbar i all vård där man möter äldre personer som grubblar över existentiella frågor, till exempel om livet och döden, mening och meningslöshet. Programmet ger konkreta förslag på hur man kan ge stöd till personer i existentiell kris och ett särskilt avsnitt handlar om existentiell kris hos personer med demens och deras närstående. När du svarat på alla frågor kan du skriva ut ett kursintyg.

Kursen är lätt att komma åt och är kostnadsfri.

[Läs mer om webbutbildningen](#)

Utbildningar för personal inom LSS

I samarbete med Forum Carpe har PKC tagit fram utbildningar för medarbetare och chefer inom boenden, dagliga verksamheter och personlig assistans.

Vågar vi tala om döden – får alla möjlighet att förstå och sörja?

Den ena utbildningen kallar vi "Vågar vi tala om döden – får alla möjlighet att förstå och sörja?" Den genomförs nästa gång den 19 april.

Trygg när döden närmar sig

Den andra utbildningen går under namnet "Trygg när döden närmar sig" och äger rum nästa gång den 5 maj.

[Läs mer och anmäl dig | Forum Carpe](#)

Psst!

Dessutom vill vi berätta att innan sommaren kommer PKC släppa en helt ny webbutbildning särskilt framtagen för personal som arbetar inom LSS.

Vill du hjälpa PKC att utbilda Palliativa ombud i kommunen?

Detta är en utbildning som syftar till att deltagaren efter utbildningen tillsammans med chef och kollegor ska kunna utveckla den palliativa vården på sin arbetsplats.

Allt fler kommuner är med i PKC-samarbetet, och vår utbildning för att bli Palliativt ombud är populär. Vi behöver alltså bli fler som utbildar Palliativa ombud. Kanske du är en av dem?

Vi söker dig som är sjuksköterska och som har gedigen erfarenhet av arbete med personer med palliativa vårdbehov. Utbildning inom palliativ vård är meriterande liksom egen erfarenhet av arbete inom kommunal vård och omsorg.

Den som erbjuds detta uppdrags erhåller en timanställning och förväntas ha ett annat arbete parallellt. Anmäl ditt intresse senast den 10 januari 2023.

[Läs mer här](#)

Planering för utbildning av palliativa ombud inom akutsjukvård och geriatrik pågår för

fullt!

En första pilotomgång genomförs senare i vår och de flesta av platserna kommer att reserveras till de personer och verksamheter som har varit med i vårt referensgruppsarbete. Därför har vi inte lagt upp en anmälningssida ännu. Syftet med utbildningen är att via fyra fysiska utbildningstillfällen utbilda lokala utvecklingsledare i palliativ vård. Intresset vet vi är mycket stort!

Arbetet för att möjliggöra denna utbildning görs av PKC-medarbetarna Caritha Klasson och Kristina Zarins.

Mer information kommer.

Välkomna, Täby och Upplands Väsby!

Vi är glada att kunna välkomna Täby kommun och Upplands Väsby kommun in i PKC-samarbetet från den 1 januari 2023! Vi är mycket tacksamma för förtroendet, och ser fram emot att välkomna kursdeltagare från båda kommunerna till nästa års utbildningar.

**Spelar åldern roll för
tillgången till
specialiserad palliativ
vård vid cancer?**

Referat av Peter Strang

Professor emeritus, senior rådgivare PKC

Referat av: Rostoft, S. et al. **The effect of age on specialized palliative care use in the last year of life for patients who die of cancer: A nationwide study from Norway.** *Journal of Geriatric Oncology* 2022, 13, 1103-1110, doi:10.1016/j.jgo.2022.08.002.

I svensk cancervård är tillgången till jämlik vård ett centralt mål och ingår som en av huvudpunkterna i den Cancerplan som RCC (Regionala Cancercentra i Sverige) har att arbeta efter. Eftersom svensk sjukvård är skattefinansierad, finns det goda förutsättningar för att uppnå detta, man behöver inte vara rik för att få god vård. I en ny norsk studie har man undersökt i vilken mån man får tillgång till specialiserad palliativ slutenvård och om faktorer som ålder, kön, multisjuklighet eller socioekonomi påverkar sannolikheten att bli remitterad till en palliativ enhet [1].

Metod

I en norsk registerstudie som omfattade personer som fått en cancerdiagnos de senaste 5 åren och som dog under åren 2010–2014, ville man framför allt studera vilken roll som åldern har för tillgången till specialiserad palliativ vård (SPV). SPV definierades som den palliativa vård som erbjuds på palliativa avdelningar, på palliativa öppenvårdsmottagningar på sjukhus och i form av palliativa konsultteam. Däremot ingick inte primärvårdens palliativa insatser (eftersom deras insatser inte rapporterades till databasen).

Analyserna utfördes framför allt med hjälp av multipel logistisk regression, som innebär att man kan jämföra flera variabler samtidigt. Man kan också korrigera för samverkande variabler: om man till exempel jämför män och kvinnor, kan man samtidigt korrigera för ålder.

Resultat

Totalt fick 43% av personer med cancer i livets slutskede också tillgång till SPV någon gång under det sista året, vilket är lågt jämfört med svensk sjukvård. Åldern spelade stor roll: drygt 60% av patienter under 60 år fick tillgång till SPV, medan motsvarande siffra var cirka 30% om man var mellan 80–89 år och endast 15–20% om man var över 90 år.

Totalt sett var sannolikheten att få SPV också något högre om man var kvinna, eller hade låg grad av samsjuklighet. Också personer med mer gynnsam socioekonomi (högre utbildning, högre lön), hade något högre tillgång till SPV.

”Med stigande ålder minskar sannolikheten att remitteras till specialiserad palliativ vård”

Diskussion

En första reflektion från min sida är att det var relativt sett låg andel i Norge, 43%, som fick tillgång till SPV, jämfört med våra egna data, för Region Stockholm. I en studie där vi undersökte vårddutnyttjandet för personer med prostata- och bröstcancer under livets sista tre månader, var motsvarande siffra 78% [2] och en jämförbar siffra för personer med hjärntumör eller lungcancer var 77% [3, 4]. Med andra ord får betydligt fler personer med cancer i Region Stockholm tillgång till SPV, jämfört med läget i Norge.

Ålder: I likhet med den norska studien, ser också vi att sannolikheten att bli remitterad till SPV minskar med stigande ålder, framför allt i de högsta åldersgrupperna. En trolig orsak är att många äldre med stora vårdbehov bor på särskilt boende, och får därmed i

många fall sina vårdbehov tillgodosedda på boendet. Men de relativt stora skillnaderna, också när man jämför personer i den yngre pensionsåldern (65–74 år) med de allra äldsta, är ändå något som behöver tas på allvar. Idag är det inte ovanligt att äldre personer med metastaserande cancer bor på särskilda boenden och kan ha komplexa symtom där det kan krävas specialkompetens. Det finns anledning att diskutera möjligheten att ha palliativa konsulter på särskilt boende. Ett annat alternativ som verkar finnas i Norge är att man har några specifika platser på boenden som är reserverade för personer med cancer, så att man får större samlad erfarenhet och kan ge bästa möjliga vård.

“Kön, samsjuklighet och socioekonomi påverkar vården i viss grad”

Kön, samsjuklighet och socioekonomi. I den norska studien hade kvinnor, personer med begränsad samsjuklighet och personer med högre utbildning och starkare ekonomi en något högre sannolikhet att få tillgång till SPV. Dessa fynd stämmer väl överens med vår egen studie av mer än 12 000 personer med cancer i Region Stockholm [5].

När det gäller könsskillnaden finns ingen entydig förklaring. Däremot förefaller det vara så i flera länder att cancerpatienter med hög samsjuklighet verkar ha lägre tillgång till SPV. En möjlig förklaring är att man väljer att remittera sådana patienter till geriatriken eller särskilt boende istället.

Att det finns en skillnad när det gäller socioekonomi, ser man i flera studier och en rimlig tolkning är att personer som är välutbildade, förstår möjligheterna med SPV, medan personer som inte är lika insatta kanske föredrar akutsjukvård även i livets slutskede.

Sammanfattningsvis finns betydande skillnader i tillgången till SPV, framför allt relaterat till ålder. Dessa skillnader behöver uppmärksammas och kartläggas ytterligare.

Referenser

1. Rostoft, S.; Thomas, M.J.; Slaaen, M.; Møller, B.; Syse, A. **The effect of age on specialized palliative care use in the last year of life for patients who die of cancer: A nationwide study from Norway.** *J Geriatr Oncol* **2022**, *13*, 1103-1110, doi:10.1016/j.jgo.2022.08.002.
2. Bergqvist, J.; Hedman, C.; Schultz, T.; Strang, P. **Equal receipt of specialized palliative care in breast and prostate cancer: a register study.** *Support Care Cancer* **2022**, *30*, 7721-7730, doi:10.1007/s00520-022-07150-y.
3. Lindskog, M.; Schultz, T.; Strang, P. **Acute healthcare utilization in end-of-life among Swedish brain tumor patients - a population based register study.** *BMC Palliat Care* **2022**, *21*, 133, doi:10.1186/s12904-022-01022-2.
4. Strang, P.; Furst, P.; Hedman, C.; Bergqvist, J.; Adlitzer, H.; Schultz, T. **Chronic obstructive pulmonary disease and lung cancer: access to palliative care, emergency room visits and hospital deaths.** *BMC Pulm Med* **2021**, *21*, 170, doi:10.1186/s12890-021-01533-3.
5. Furst, P.; Strang, P.; Hedman, C.; Schultz, T. **Advanced cancer and concomitant dementia: access to specialized palliative care, emergency room, hospital care, and place of death.** *Acta Oncol* **2022**, 1-7, doi:10.1080/0284186x.2022.2062681.

Foto: [Pixabay.com](https://www.pixabay.com)

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm samt kommunerna Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.siso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

[Tipsa en vän](#)

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

